

OPETUSKOKEILU 3.-4.-LUOKILLE KIRJASTA ”KIRJOJA JA KUMMITUKSIA” (REUHURINNE)

Susanna Kartimo-Kröger

LUKILOKI: Lasten- ja nuortenkirjallisuus ja sanataide / Opetuskokeilu

1. Tavoitteet

Valtakunnallisesta Perusopetuksen opetussuunnitelmasta (2014) poimin seuraavat tavoitteet:

”**Vuosiluokilla 3–6 (äidinkielen) opetuksen** erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6:

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla..

Lisäksi opetuskokeiluni suunnitelma vastaa keskeisten sisältöalueiden S1-S4 ja oppiainekohtaisiin tavoitteisiin T3, T5, T8, T9, T11, T12 ja T14

Poimin vielä muutaman tarkennetun tavoitteen tälle opetuskokeilulle:

1. Tukea lukumotivaatiota: sujuvoittaa lukemista, motivoida kehittämään lukutaitoa, rohkaista lukuharrastukseen.
2. Herättää omaa sisäistä kirjailijaa: tuottaa tekstiä yksin ja yhdessä.
3. Tukea lukukokemuksen vuorovaikutuksellisuutta ja elämyksellisyyttä: toimia vuorovaikutustilanteissa.
4. Tehdä hyvää yhteistyötä kirjaston kanssa kannustaen oppilaita kirjaston aktiivisiksi käyttäjiksi.

Tarvittaessa opettaja voi myös asettaa oppilailleen tavoitteita Ateljee-toimintamallin mukaan (Juli-Anna Aerila ja Merja Kauppisen Sytytä lukukipinä- Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn - kirjasta s. 190: Talon taidot).

2. Tekeminen

a) Ennen lukemista

Tarvittaessa luokassa voidaan teettää lukemisen tarkkuutta ja sujuvuutta mittaavia tehtäviä yhdessä erityisopettajan kanssa ja uusia tehtävät jakson jälkeen (esim. <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/materiaalit/oppimisen-seuranta/lukeminen-ja-kirjoittaminen/lomakkeet/lukeminen/os-luki-lomakkeet#Lukemisen%20sujuvuus>).

Tutustutaan kirjan nimeen ja ideoidaan yhdessä, mitä kirjassa voisi tapahtua (Kirjan lukeneet tietysti malttavat olla paljastamatta.). Tehdään ajatuskartta, jossa ennakoidaan kirjan tapahtumia, henkilöitä sekä mietitään ennakkoon oma mielipide kirjasta pelkän nimen perusteella.

Kummitukset:

- Käydään kirjastossa kuulemassa kirjavinkkausta ikätasolle sopivista jännityskirjoista
- Kirjoitetaan ja kerrotaan QR-koodien taakse kuultuja ja/tai itse keksittyjä kummitusjuttuja. QR:n takaa niitä voivat halukkaat käydä lukemassa tai kuuntelemassa. Jos oppilaalle kummitukset ovat liian jännittävä aihe, hän voi kertoa/kirjoittaa muuten jännittävän tarinan. Ketään ei pakoteta kuulemaan/lukemaan itselle liian jännittäviä tarinoita. Korostetaan koko ajan, että kyseessä ovat tarinat eikä kummituksia ole olemassa.

b) Lukemisen aikana

Luku 1

Opettaja lukee ensimmäistä lukua oppilaille ääneen ja keskeyttää lukemisen jännittävimpään kohtaan, jossa luvun päähenkilö Tintti piileksii kirjaston sulkeuduttua vessassa. Oppilaat joko kirjoittavat luvun jatkon tai sitten keskustellaan ja ideoidaan. Voidaan tehdä myös piirroksia, maalauksia tai vaikka animaatio. (Lisää ideoita kirjassa: Juli-Anna Aerila ja Merja Kauppinen: Sytytä lukukipinä- Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn s. 178-183: Ennakointikertomusmenetelmä). Lopuksi tietysti opettaja lukee luvun loppuun.

Luku 2

Luetaan luku (yksin/vuorolukuna/ääneen jne) ja jos on mahdollista, rakennetaan luokkaan/kouluun/ulos majoja, joissa voidaan lukea ja leikkiä.

Luku 3

Opettaja lukee luvun 5 ensimmäistä virkettä ääneen. Keskustellaan heränneistä ajatuksista.

Opettaja lukee seuraavat 2 virkettä oppilaille. Oppilaat voivat tehdä pienen esittelyn fanittamastaan henkilöstä.

Luetaan luku loppuun ja keskustellaan sen herättämistä ajatuksista.

Luku 4

Tutustutaan luvun otsikkoon ja kuviin mieltien, mistä luvussa on kyse. Mietitään, mitä tarkoittaa ”yllytyshullu”. Lopuksi luetaan luku ja keskustellaan siitä.

Luku 5

Keskustellaan suosiosta ja mitä tarkoittaa yksinäinen hylkiö, huomiohakuisuus, luovuus. Luetaan luku. Kirjaston ja oppilaitten kanssa yhdessä vinkkaillaan hyvistä vitsikirjoista. Kerrotaan ja kirjoitetaan vitsejä.

Luku 6

Luetaan luku ja keskustellaan sen herättämistä ajatuksista.

Luku 7

Opettaja lukee luvun alusta muutaman virkkeen ja oppilaat kirjoittavat pareittain/ryhmissä tarinalle jatkon. Voidaan myös tehdä aiheesta Kamerakynä-tyyppisesti videot. Lopuksi luku luetaan. Keskustelua syntyyneestä rehellisyydestä ja mitä jos...

Luku 8

Oppilaat lukevat itsenäisesti. Keskustellaan luvun loppuratkaisusta.

Luku 9

Opettaja antaa tehtäväksi etsiä tietoa, mikä on desibeli. Oppilaat työskentelevät hetken esim. pareittain ja käydään tutkimustulokset läpi. Luetaan luku. Tutustutaan tämän jälkeen esim. sivuun <https://www.kuuloliitto.fi/vapaa-ajan-melu/>.

Jos mahdollista, voidaan tutkia koulussa esiintyvää melua ja tehdä aiheesta tietoisuuksia muille luokille. Voidaan kokeilla luvussa ollutta ”hiljaisuusharjoitusta”: Mitä kuulet luokassa, luokan ulkopuolella, ulkona?

Luku 10

Luetaan luvun alku ja keksitään, kuka on mystinen hohottaja. Kirjastossa tutustutaan salapoliisikirjoihin. Kirjoitetaan omia salapoliisitarinoita.

Tehdäänkö pakopeli ja ratkaistaan Mystisen hohottajan -arvoitus?

Luvut 11-13

Luetaan luvut yksin/parilukuna/yhdessä. Keskustellaan lukemisesta, sen helppoudesta/vaikeudesta ja merkityksestä.

Esitellään omia lempikirjoja.

Pidetään lukemispäivä: Luetaan majoissa, yksin ja yhdessä, kummioppilaille jne.

Pyydetään luokkaan lukumummo tai -vaari tai -koira.

Tutustutaan Aapeli Käen mummon lukemaan kirjaan Valkohammas sekä Mölyn seuraavaan kirjaan Vinski. Lisää lukemiseen liittyvää mukavaa tekemistä löytyy esim. Juli-Anna Aerilan ja Merja Kauppisen Sytytä lukukipinä- Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn -kirjasta.

Kirjoitetaan tarina aavekissasta ja Roysta.

3. Arviointi

Alussa tehtyyn ajatuskarttaan palataan ja keskustellaan parin kanssa: Mikä osui ja mikä ei? Muuttuiko käsitys kirjasta?

Arvioidaan myös: Opinko lisää lukemisesta ja kirjoista? Innostuinko lukemisesta? Miltä tehtävät tuntuivat? Innostivatko tehtävät kirjoittamaan? Mitä opin toisten kanssa yhteistyön tekemisestä? Lisääntyikö kirjaston käyttö?

Tarvittaessa tehdään yhteistyössä erityisopettajan kanssa uudestaan lukemisen tarkkuutta ja sujuvuutta mittaavia tehtäviä ja vertaillaan alussa tehtyihin.

Jos oppilailla on ollut omat tavoitteet Ateljee-toimintamallin mukaisesti, arvioidaan edistymistä näissä omilla tavoitteissa.